

Valtuustoaloite perheiden hyvinvoinnin lisäämiseksi ja mm. kotihoitajien palkkaamista

KV 13.12.2021 § 191

Valmistelija

Hallintopäällikkö Outi Kääriäinen

Valtuutetun Ismo Urpilaisen 13.12.2021 jättämä seuraavan sisältöinen valtuustoaloite:

"Tornion kaupunkistrategiaan on koottu kehittämisen päälinjaukset vuosille 2017 - 2021 sekä pitkän aikavälin suuntaviivat vuoteen 2027 saakka. Linjauksessa halutaan edistää tomiolaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä vahvistaa kaupungin elinvoimaa vastaamalla toimintaympäristön ajankohtaisiin haasteisiin. Samalla kehitetään ja uudistetaan palveluja. Lapsiperheiden huomioiminen on yksi kirjatuista kohteista.

Kaikki perheiden hyvinvointiin tehtävät satsaukset luovat pysyvyyttä eli pitovoimaa aleellamme. Kun perheet voivat hyvin ja saavat apua tarvittaessa se luo myönteisen kuvan siitä, että kaupunki on vastuullinen toimija ja pitää myös lupauksista kiinni.

"Perheille parasta" hanke, joka toteutettiin yhteistyössä lapin yliopiston kanssa vuosina 2015-2017, toi meille perhetyön mallin, jossa mukana on Perheiden talo tuki- ja neuvontapalveluineen. Perheiden talon ja sosiaalitoimen kautta on myös saatavana rajallinen määrä perhetyöntekijöitä jo nyt.

Usealta taholta on tullut pyyntöjä kodinhoitajien toiminnan laajentamiseksi Torniossa. Apua tarvitaan perheissä eri ongelmatilanteissa. Resurssia ei ole tarpeeksi tarpeeseen nähden. Nopeaa apua tarvitaan esim. vanhemman tai lapsen joutuessa äkillisesti tutkimuksiin ja jopa sairaalahoitoon. Ei lasta voi yksin jättää sairaalaan, vaan se usein vaatii vähintään toisen vanhemman läsnäoloa sairaalassa. Samoin, jos vanhempi joutuu sairaalaan, kuka hoitaa perhettä kotona, jos on pieniä lapsia.

Me satsaamme 10 milj. euroa vuosittain päivähoitoon. Tämä turvaa lapsien hoidon ainoastaan kun kaikki on hyvin ja molemmat ovat työssä. Meillä on myös niitä perheitä, joissa vain toinen vanhemmista on työssä. Perheessä voi olla useampi lapsi tai hän voi olla useamman lapsen yksinhuoltaja. Vanhemmat kokevat väsymystä arjen pyörittämisessä ja asioiden hoidossa ja kaipaavat apua. Osa pyytää apua isovanhemmilta tai muilta lähisukulaisilta, osa on poissa töistä asioiden hoidon vuoksi.

Yksi merkittävä apu olisi kodinhoitajien lisääminen Tornion alueelle. He toisivat helpotusta, turvaa ja hyvinvointia perheiden arjen tarpeisiin. Kenenkään ei pitäisi olla yksin ongelmiensa kanssa, vaan apua pitäisi saada matalalla kynnyksellä ja nopeasti, ennen kuin tilanteet kaatuvat päälle. Avun puute tuo perheisiin ahdistusta, selviämiskamppailuja stressiä, joka näkyy monenlaisina pahoinvoinnin ilmiöinä. Katson, että perheitä tukemalla ja auttamalla myös ennaltaehkäistään huostaanottoja. Asioihin saadaan apua jo varhaisessa vaiheessa ja myös muuta ammattiapua tarpeen mukaan.

Monitoimiosaaaja/mikroyrittäjiä

Kodinhoitajan ammattitaitoa pitäisi hyödyntää myös yli toimialuerajojen. He voisivat toimia ns. moniosaajana myös ikäihmisten kotihoidossa sekä varhaiskasvatuksessa vakituisen henkilökunnan sijaisina. Samoin he voisivat toimia koulupuolella vaikka koulunkäyntiavustajien sijaisina. Yrittäjyys on yksi hyvä vaihtoehto tässä toiminnassa. Kun otamme kolmannen sektorin toimintaamme mukaan, niin se auttaa monissa tämän hetken ongelmissa mm. resurssien mitoituksessa ja riittävydessä. Resurssia voidaan käyttää myös vammaispalvelujen ja muiden sosiaalitoimen palvelujen tuottamisessa.

Kodinhoitajia oli 1980 luvulla runsaasti ja se oli hyvin arvostettu ammattikunta. 1990 luvun laman seurauksena tämä ammattikunta katosi. Idea ei siis ole uusi. Olemme nykyään jo huomattavasti paremmassa tilanteessa taloudellisesti ja siksi nostankin asian esille.

Vastaavia kodinhoitaja/moniosaajapalveluja on myös muissa kunnissa otettu käyttöön ja todettu hyväksi toimintatavaksi. Mm. Raahessa palvelu on käytössä.

Tavoitteet kiteytettynä

Perheet saavat enemmän apua, vanhushuolto saa lisäresurssia, varhaiskasvatus ja peruskoulu saavat sijaisuuksiin tarvittavaa resurssia. Lappialle saadaan lisää koulutustarjontaa. Mahdollisuus alueelliseen yhteistyöhön muiden kuntien kanssa. Mistä kodinhoitajia/moniosaajia?

Yksi vaihtoehto on kouluttaa jo olemassa olevia lähihoitajia lisäkoulutuksella esim. Lappian kautta alan moniosaajiksi. Siellä opeteltaisiin hoitotyön tueksi ruoan laittoa ja muita kodin askareita sekä mikroyrittäjyyttä. Perehdytään myös varhaiskasvatuksen toimintoihin sekä vanhustyöhön ja lisäksi tarpeen mukaan vammaispalveluun ja muuhun sosiaalityöhön. Muitakin alan ammattilaisia, kuin lähihoitajat, voisi tehtävät kiinnostaa.

Millä periaatteella toimitaan?

Kodinhoitaja/moniosaaja voi olla suoraan kunnan palkkalistoilla, mutta vaihtoehtona voisi olla siis myös mikroyritystoiminta, jossa kodinhoitajat muodostavat oman porukan ja toimivat yrittäjinä ns. kolmannella sektorilla. Palvelujen tilaajana toimisi kunta tai yksityiset henkilöt. Suurempia palvelujen tuottajayrityksiä on myös maailmalla, jotka toimivat myös Suomessa. Mm, Raahessa toimii Care Oy.

Miten ja kuka rahoittaa?

Toiminnan pyörittämiseen tarvitaan myös rahoitusta. Toiminnan rahoitus hoidettaisiin ns. resurssisetelillä kunkin toimialan ostaessa palveluja yrittäjiltä. Samoin voidaan periä pieni omavastuuosuus hoitoajasta yksityiseltä palvelun käyttäjältä.

Maakuntauudistuksen tullessa, nämä asiat siirtyvät maakunnan hoidettaviksi. Meidän kannattaa kuitenkin olla aktiivisia ja aloitteellisia asiassa jo nyt, jotta niitä olisi helpompi saada maakuntatasolla sitten läpi laajemminkin.

Näen tässä suuren potentiaalin myös maakuntatasolla. Toivon, että mahdollisimman moni valtuutettu ja johtava virkamies ottaisi asian vakavasti ja tukisi tätä aloitetta.”

Päätös Päätetään saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi

Toimenpiteisiin vs. Perusturvajohtaja Maarit Alalahti

SOSTE 15.03.2022 § 68
1403/05.00.00/2021

Valmistelija Vt.sosiaalityön johtaja Ritva Koskinen, perheneuvolan sosiaalityöntekijä ja tiimivastaava Anne Korva ja vanhus- ja hoitopalvelujen päällikkö Teija Alatalo.

Tornion kaupungissa on tehty perhetyötä yli 10 vuoden ajan. Perhetyöhön ohjataan mm. neuvolasta, perhesosiaalityöstä, lastensuojelusta, perheneuvolasta, kouluilta, psykiatialta ja vammaispalveluista. Perhetyötä toteuttavat sosionomin ja lähihoitajan koulutuksen saaneet ammattilaiset. Perhetyöllä voidaan ennaltaehkäistä hyvin monenlaisia hankalia tilanteita lapsiperheissä ja auttaa perheitä erilaisissa kriisitilanteissa. Perhetyö on perheille maksutonta ja perhetyötä myönnetään arvion perusteella. Lain mukaan perhetyötä annetaan perheen tarpeet huomioiden.

Perhetyön tarve on lisääntynyt. Varsinkin iltapäivä- ja iltakäyntejä toivotaan enemmän. Adhd-, asperger- ja autismikirjon diagnoosit lapsilla voivat olla vanhemmille suuria haasteita. Myös vammaispuolen diagnoosit vaativat vanhemmilta paljon jaksamista ja voimavaroja. Vammaispuolella kodeissa tarvitaan usein pitkäaikaista ja säännöllistä tukea. Vammaisten lasten perheissä tarvitaan sekä kasvatuksellista että kodinhoidollista tukea.

Vanhuspalvelujen osalta todetaan, että kotihoidossa edellytetään lähihoitajan tutkintoa, ainoastaan avustavissa tehtävissä (ulkoilu, ruoan laitto, siivous) voidaan käyttää muuta henkilöstöä. Torniossa kotihoidon tukipalveluna järjestettävään siivoukseen on kokeiltu vuonna 2020 erillisen henkilön palkkaamista. Järjestely ei käytännössä toiminut niin hyvin, että sitä olisi kannattanut jatkaa. Tällä hetkellä ko. palvelu on järjestetty palvelusetelillä. Samoin on aterioiden valmistamisesta luovuttu, ja vanhukset saavat kotiintoimitetut ateriat terveyskeskuksen keittiöltä.

Lähihoitajan tutkinto sisältää eri suuntautumisvaihtoehtoja opiskelijan mielenkiinnon mukaan, ja tutkintoa on jo työssäolevien mahdollista täydentää (kuntouttava hoitotyö, muistiosaaja jne.) oppisopimuksella. Näitä ”moniosaajia”, joilla on useampi kuin yksi suuntautumisvaihtoehto, löytyy jo henkilöstöstä. Palvelukodeilla käytetään hoiva-avustajia, ja heitä myös koulutetaan tarvittaessa lisää oppisopimuksella.

Resursseja lisäämällä voitaisiin vastata aloitteentekijän esittämiin haasteisiin. Perhetyöntekijän työparina voisi esimerkiksi työskennellä kodinhoitaja. Avun ei välttämättä tarvitse olla pitkäkestoista.

Kodinhoitajan antama tuki olisi ennaltaehkäisevää tukea perheille, jolloin voitaisiin vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta. Ihmiset väsyvät, jos heillä ei ole lähellä verkostoja auttamassa arjessa. Korona on tuonut myös lisähaasteita.

Esittelijä Perusturvajohtaja Karjalainen Leena

Päätösehdotus

Aloite on perusteltu mutta tämänhetkiset resurssit eivät riitä aloitteentekijän tarkoittaman matalan kynnyksen palvelujen toteuttamiseen. Tulevien talousarviovuosien suunnittelussa pitää kiinnittää huomiota riittäviin resursseihin.

Päätös

Perusturvajohtaja teki kokouksessa muutetun päätösesityksen:
Aloite on perusteltu, mutta tämänhetkiset resurssit eivät riitä aloitteentekijän tarkoittaman matalan kynnyksen palvelujen toteuttamiseen.

Perhetyössä työskentelee 9 perhetyöntekijää ja perhesosiaalityöntekijä. Perheille annetaan perhetyötä kriteerien ja arvion perusteella. Perhetyö tulee siirtymään hyvinvointialueen tehtäväksi, mutta Tornion kaupungin tulee huolehtia perheiden hyvinvoinnista ja matalan kynnyksen perhetyöstä myös kaupungin palvelutarjonnassa.

Varhaisen perhetyön mahdollistaminen edesauttaa perheiden hyvinvointia ja terveyttä. Tulevien talousarviovuosien suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota riittäviin matalan kynnyksen perhetyöhön.

Hyväksyttiin muutettu päätösesitys.
